

www.idiootidee.nl

Auteur(s):

Ridder, W.J.

Stichting Maatschappij en Onderneming, Den Haag.

Verschenen in:

ESB, 86e jaargang, nr. 4320, pagina 619, 10 augustus 2001

Rubriek:

Prikkel

Trefwoord(en):

Er is een instituut opgericht dat taboes verzamelt: het Instituut voor Idiote Ideeën. In dit verband zijn taboes de onderwerpen die niet bespreekbaar zijn met politici, ambtenaren, collega's en bazen. Het instituut verenigt mensen die weten waarover zij praten, maar geen genoeg nemen met het moratorium op nieuwe meningen, inzichten en ideeën. Zij zijn op zoek naar gesprekspartners en doen dat onder meer op het internet. Het bijzondere van het internet is dat je elkaar niet hoeft te kennen. Dat is een prettige factor, met name als je over taboes wilt spreken.

Eigenlijk is het vreemd dat er juist in deze tijd zoveel taboes zijn. Mensen worden minder tolerant, organisaties bieden minder bescherming en wie in de maalstroom van de maatschappij niet meekomt, heeft weinig steun te verwachten. Er wordt steeds harder opgetreden tegen zieken, arbeidsongeschikten, drop-outs en verslaafden. Veel geciteerd is de toespraak van de baas die een werknemer bij de viering van zijn 25-jarig trouw dienstverband de hemel inpriest en eraan toevoegt: "Je bent onmisbaar, we weten niet wat we zonder jou zouden moeten beginnen, maar we gaan het toch maar eens proberen".

Met veel instituties is het niet anders. Wij kunnen ons nauwelijks een wereld voorstellen zonder Eerste Kamer, zonder ministerie van Economische Zaken en zonder provincies. Dat zijn pas idiote ideeën, maar het debat hierover is inmiddels toch begonnen. Nieuwe duinen, een kilometer in zee bij Hoek van Holland, een drijvende stad in het Land van Altena en nieuwe meren in de provincie Groningen: het is te gek om waar te zijn, maar de tekeningen liggen klaar. Wie zich terecht zorgen maakt over ideeënarmoede in de politiek en in de media, verbaast zich tegelijkertijd over de creativiteit die op het internet wordt aangetroffen. Daar is alles bespreekbaar en alles wordt besproken, ook al zit niet iedereen op vernieuwing en verandering te wachten. Als het niet lukt om langs traditionele wegen politiek en media te bereiken en te mobiliseren, dan gebruiken we de digitale kanalen om onze creativiteit en innovativiteit aan te wenden. De drang om te veranderen is blijkbaar groot.

Wie een probleem heeft, kan van deze tendens gebruikmaken. Van Hecke Catering zoekt personeel en komt met traditionele vormen van personeelswerving niet tot de gewenste oplossing. Met behulp van het Instituut voor Idiote Ideeën werd uit een ander vaatje getapt: in twee maanden tijd werden honderd beleidsvoorstellen verzameld. De meest idiote ideeën bleken de meest indringende. "Laat de klant zelf koken" is hiervan een voorbeeld dat niet alleen een wereld van goed bruikbare associaties oproept, maar tevens de kiem legt voor een nieuw cateringconcept. Was de werknemer met dit idee bij zijn chef gekomen, dan had hij de beleidsmakers in zijn organisatie naar alle waarschijnlijkheid niet bereikt.

Ook economen worden regelmatig met idiote ideeën geconfronteerd. De euro was lange tijd een onmogelijk idee. Bij de totstandkoming werd immers de omgekeerde weg gekozen. De politieke overeenstemming ging vooraf aan de harmonisatie van het monetaire en economische beleid van de deelnemende landen. Toen de euro er eenmaal was, vonden veel economen het verzet ertegen onbegrijpelijk. Het vereist een zekere mate van nieuwsgierigheid om achter de beweegredenen van de demonstranten van Seattle, Praag en Genua te komen. Wie zich in hun motieven niet verdiept, valt van de ene verbazing in de andere. Wie zich echter wel verdiept in hun motieven, zal ontdekken dat het fundament ervan wordt gevormd door diverse idiote ideeën. Dat laat onverlet dat niet elk idioot idee een direct haalbaar of onaanvechtbaar idee hoeft te zijn!

Een ander idioot idee is om op de effectenbeurs de handel met voorkennis te stimuleren om aldus gelijke kansen voor iedere (mogelijke) betrokkene in de aandelenwereld en -handel te bewerkstelligen. Na alle publiciteit over Begemann, Content, clickfondsen en Boonstra is dit inderdaad een idiote gedachte. Maar de eerste reactie van beursexperts was een andere: "De huidige regelgeving is niet toegesneden op deze problematiek, er moet iets anders komen en sluit maar zo dicht mogelijk aan bij de gang van zaken op de beursvloer". Het idee inspireerde vervolgens tot een discussie over een fundamenteel ander toezicht op de beurshandel, waarbij met name de rol van de belegger cruciaal zou moeten zijn. Deze is immers de echte probleemeigenaar. Tot slot werd de vraag behandeld wie eigenlijk de probleemeigenaar is die voor de invoering zou moeten opteren. De kans dat de Stichting Toezicht Effectenverkeer hiervoor in aanmerking zou willen komen werd niet groot geacht, de politiek zou niet thuis geven en de effectenhandel gaat het gevecht met zijn regelgevers niet aan. Op inhoudelijke gronden wordt het idiote idee algemeen met applaus begroet, maar alle betrokkenen zien grote problemen in de realisatie. In een volgende ronde zullen probleem- en vraagstelling opnieuw in het instituut worden ingebracht, ditmaal om de implementatie van het idiote idee van nieuwe idiote ideeën te voorzien.

Soms krijgen idiote ideeën momentum. Dan komen er idiote ideeën op de agenda, ook als direct betrokkenen er niet om vragen. Het gevolg is dat de bordjes worden verhangen en de baas van zijn werknemers krijgt te horen: "Zonder jou kunnen wij niets, maar morgen gaan wij het toch proberen".

